

УДК 630*2

**ПОШИРЕНІСТЬ І ШКІДЛИВІСТЬ КОМАХ У НЕЗІМКНЕНИХ
СОСНОВИХ КУЛЬТУРАХ ДП «КЛЕВАНСЬКЕ ЛГ»
РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

*Андрєєва О. Ю., к.с-г.н., Гроцький С. М., магістрант,
ЖНАЕУ, м. Житомир*

Серед комах, що пошкоджують соснові культури, є їх типові шкідники та види, що тимчасово живляться на рослинах сосни.

До першої групи належать пагонов'юни (*Rhyacionia buoliana* Schiff., *R. duplana* Hb., *Blastesthia turionana* Hb., *Petrova resinella* L.); довгоносики (*Hylobius abietis* L., *Pissodes notatus* F., *Magdalis frontalis* Gyll., *Brachyderes incanus* L., *Cneorrhinus albienus* Boh., *Strophosomus melanogrammus* Forst та деякі інші), поодинокий сосновий пильщик-ткач *Lyda hieroglyphica* Christ., попелиці роду *Cinara* та ін. Найбільш численними були довгоносики, щільність яких досягала 20 екземплярів на одне дерево 2–3-х років.

До другої групи належать клопи, основними кормовими рослинами яких є польові та лучні культури, але на посадках сосни весною нараховується до 30 екземплярів на одне дерево 2-х років. До цієї самої групи належать деякі види довгоносиків, ковалики, чорниші, які приваблюються молодими пагонами сосни, які ще не звільнилися з чохлака.

Упродовж сезону видовий склад комах і поширеність окремих видів на соснових культурах змінюється.

Найбагатші склад і чисельність комах виявляються весною після початку вегетації сосни. У цей період найбільшої шкоди молодим культурам сосни завдають довгоносики, які іноді повністю відстригають пагони сосни, що починають розвиток.

З середини травня розвиваються рудий сосновий пильщик, пильщик-ткачі, пагонов'юни. У цей час відбувається масовий літ, парування та

відкладання яєць травневих хрущів, пізніше червневого. Спостерігається літ чотирикрапкової златки та її додаткове живлення на суцвіттях кульбаби.

У весняно-літній період попелиці масово заселяють пагони сосни, відбувається активне живлення личинок і імаго соснового підкорового клопа. Одночасно відмічено багато сонечок (жуків і личинок) на пагонах, заселених попелицями.

У багатших умовах (В₂) заселеність пагонів сосни попелицями становила 33–42%, у бідніших (А₂) – 15–20%. На ділянках із поширенням попелиць хвоя на пагонах коротка, культури ослаблюються.

Улітку шкодочинність комах доволі низька. Сірий коротконогий довгоносик вигризає на хвоїнках невеликі поглиблення. Його кількість може сягати до 30–40 особин на 1 дерево віком 5–8 років, але значної шкоди він не завдає. У цей період живиться личинка літнього пагонов'юна, унаслідок чого викривлюються бокові та верхівкові пагони сосни.

У табл. наведено дані стосовно пошкодження сосни у культурах різними комахами залежно від віку, за обліком, проведеним у липні, коли "випадкові" види із соснових культур перемістилися на поля та інші угіддя.

Таблиця. Частка рослин, пошкоджених різними комахами у соснових культурах, за даними обліку у липні

Вік, років	Частка рослин, пошкоджених різними комахами, %		
	пагонов'юнами	довгоносиками	поодиноким ткачем
1	0,00	2,30	0,00
2	0,85	2,10	0,28
3	4,40	1,80	24,6
4	5,90	1,60	3,60
5	5,50	0,00	1,80

Отже, поширеність пагонов'юнів з віком зростала, довгоносиками – знижувалася, а поодиноким пильщиком-ткачем спочатку зростала, а після трирічного віку зменшувалася.